

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Redactioneel van de gastredacteurs

Voor u ligt het themanummer angststoornissen. De sectie angststoornissen van de Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie (vgct) organiseert jaarlijks een studiedag en bij het eerste lustrum ontstond de gedachte om een themanummer te maken. Het gebied van angststoornissen is zo breed en de ontwikkelingen op onderzoeksgebied dusdanig dat dit rechtvaardigt dat er meer aandacht aan besteed wordt dan één jaarlijkse studiedag.

Ook bij het samenstellen van dit nummer hebben we ons moeten beperken. Hoewel dit nummer omvangrijk is en er een kleine dertig mensen aan hebben meegewerkt, is dit nummer een beperkte keuze uit het gebied van de angststoornissen.

We hebben gestreefd naar 10 verschillende bijdragen. Dankzij de welwillende medewerking en inzet van alle auteurs is dat gelukt. De keuze is redelijk willekeurig, variërend van behandelingen in verschillende leeftijdsgroepen, behandeling van min of meer eenduidige klachten tot behandeling van meer complexe problematiek. We eindigen dit nummer met aandacht voor het gebruik van digitale hulpmiddelen.

Als eerste bijdrage hadden wij gepland een artikel van Marleen Rijkeboer en Marcel van Hout te plaatsen over nieuwe inzichten met betrekking tot exposure behandeling bij angststoornissen. Door omstandigheden is het niet gelukt dit artikel op tijd klaar te hebben, waardoor u het nog te goed houdt en het in een van de volgende reguliere nummers van dit tijdschrift zult aantreffen.

Daardoor is nu de eerste bijdrage van Marisol Voncken die ons meeneemt naar het gebied van de sociale angststoornissen en wel specifiek naar de rol van de negatieve interpersoonlijke processen die de angst in stand houden. Zij doet suggesties om die te doorbreken. Corine Dijk en Peter de Jong sluiten daar in de volgende bijdrage bijna naadloos bij aan. Zij hebben het in hun bijdrage over mensen met bloosangst. Deze mensen voldoen vaak, maar niet altijd, ook aan de criteria van een sociale angststoornis. Dijk en de Jong staan stil bij diverse aspecten van bloosangst, de empirische evidentie evenals klinische implicaties. Zij benoemen bijvoorbeeld een laagdrempelige cursus speciaal ontwikkeld voor deze doelgroep.

De derde bijdrage benadert een geheel andere angststoornis en wel één die niet gemakkelijk te behandelen valt. Mariska Mantione en haar collegae

beschrijven de stand van zaken wat betreft cognitief gedragstherapeutische behandelingen op het gebied van de obsessief compulsieve stoornissen. Zij beschrijven dat de ontwikkelingen gedurende de laatste jaren er niet toe hebben geleid dat de behandelresultaten beter worden dan die van de klassieke CGT, hoewel die resultaten op zich vaak goed zijn. Maar helaas niet altijd. Als aanvulling of vervolg op een CGT behandeling benoemen de auteurs ook nog nieuwe ontwikkelingen die niet direct binnen het aandachtsgebied van de cognitieve gedragstherapie liggen maar die wel perspectief lijken te bieden op een beter behandelresultaat.

Toen we Agnes van Minnen benaderden voor een bijdrage aan dit nummer zegde ze dat meteen zonder aarzeling toe. Maar zoals dat vaak gaat met enthousiaste mensen beperkt zij haar passie niet tot een kleine kring. Korte tijd later liet zij ons namelijk weten dat ze net een fraai overzichtsartikel met betrekking tot exposure behandelingen bij PTSS had gepubliceerd, samen met enkele buitenlandse collegae. We lieten ons natuurlijk niet de kans ontglippen om enige internationale allure aan dit themanummer te kunnen geven. We kunnen nu stellen dat auteurs uit de USA en Australië hebben bijgedragen aan dit nummer. Agnes wist van haar medeauteurs gedaan te krijgen dat we een professionele vertaling van het oorspronkelijke stuk, dat in het *European Journal of Psychotraumatology* gepubliceerd is, mochten opnemen. De teneur is dat men niet angstig hoeft te zijn om effectief gebleken angstbehandelingen bij PTSS toe te passen. Dat is ook niet nodig wanneer een angststoornis gelijktijdig voorkomt met persoonlijkheidsstoornissen. Marisol Voncken en haar Maastrichtse collegae beschrijven dat in de volgende bijdrage, gelardeerd met voorbeelden uit de klinische praktijk.

De volgende twee bijdragen beschrijven de behandeling bij bepaalde leeftijdscategorieën. Maaïke Nauta en Juliette Liber laten weten dat CGT bij kinderen effectief is, maar dat de aandacht niet alleen op het kind gericht hoeft te zijn. De omgeving, en dan met name ouders spelen een rol bij het bestaan van angstklachten bij kinderen. Zij beschrijven evidentie voor nieuwe gezichtspunten in de kinder- en jeugdpsychiatrie. Zij concluderen dat ouders belangrijke medestanders zijn bij CGT voor angstige kinderen, maar dat de focus van behandeling op het kind en niet op de ouders zou moeten liggen. Gert-Jan Hendriks begeeft zich op het gebied van de angststoornissen bij mensen die hun jeugd en een groot deel van het volwassen leven al achter de rug hebben. Bij studie en behandeling van angststoornissen bij ouderen valt hem de lange, onbehandelde duur van de angstklachten bij ouderen op, terwijl behandeling mogelijk was en gelukkig ook nog is.

In de laatste twee bijdrages betreden we duidelijk het digitale tijdperk. Elske Salemink en haar collegae stellen dat angst samenhangt met de neiging om

ambigue informatie negatief te interpreteren. Er zijn computergestuurde trainingen ontwikkeld waarmee dit kan worden beïnvloed en uiteindelijk kan bijdragen aan angstreductie. Deze trainingen vormen een toevoeging aan de huidige bestaande cognitieve gedragstherapeutische interventies. Wouter van Ballegooijen en collegae besluiten dit nummer met een overzicht van E-mental health toepassingen bij angststoornissen. Het lijkt allemaal veelbelovend, maar er moet nog wel veel worden onderzocht om empirisch gefundeerde uitspraken te kunnen doen. Het begin is er echter en het gebruik van E-health biedt waarschijnlijk veel mogelijkheden in de nabije toekomst.

Hoewel dit een omvangrijk nummer is beseffen we dat de keuze van artikelen redelijk arbitrair is geweest. Toch zijn wij er zeker van dat u deze bijdragen met genoeg zult lezen in deze donkere dagen rond Kerst.

Ybe Meesters en Hermien J. Elgersma

